

Trøndelag fylkeskommune
Tröndelagen fylhkentjielte

Regional plan for arealbruk

Vekst og vern - nasjonal plankonferanse 2024
Sigrid Törriseng Angen, seksjonsleder seksjon regional

Trøndelag fylkeskommune
Tröndelagen fylhkentjielte

Vedtatt i Fylkestinget 9. mars 2022

REGIONAL PLAN FOR AREALBRUK 2022-2030

Bærekraftig og stedstilpasset arealpolitikk i Trøndelag

Regional plan for arealbruk som virkemiddel

- Et virkemiddel etter plan- og bygningsloven (§ 8-1 og § 8-2)
 - Planen omfatter også tema som styres gjennom annet regelverk
- Et **styrings- og veiledningsverktøy** for å oppnå en bærekraftig og stedstilpasset samfunnsutvikling gjennom arealplanlegging og -forvaltning i hele Trøndelag
- **Helhetlig** (bred tematisk og gjelder hele fylket)
- **Regional** (peker på viktige hensyn for regional utvikling)
- **Sektorovergrepene** (felles for alle relevante sektorer)

Regional plan for arealbruk består av

- Mål og retningslinjer:
 - Planen har ikke planbestemmelser (§ 8-5)
 - Innsigelser kan hjemles i regional plan = fylkeskommunen kan i prinsippet fremme innsigelser til flere samfunnshensyn. I praksis: brukes sammen med andre grunnlag
 - Føringerne har ulik «styrke»
 - Føringerne er uttrykk for stedstilpasning
- Veiledende tekst:
 - Ment som oppslagsverk
 - Utdyper føringerne i retningslinjene
 - Har laget en kortversjon av planen

HANDLINGSPROGRAM 2022 - 2025

Del av regional plan for arealbruk 2022-2030

Hva er viktige tiltak – hvorfor?

Bidrar til **bedre og mer effektiv veiledning**, både til distriktskommunene og kommunene generelt

Bidrar til **bedre kunnskapsgrunnlag** for stedstilpasset og bærekraftig arealplanlegging og -forvaltning

- Tiltak som kan bidra til en samordning og å oppfylle mål i andre planer/strategier
- Forankre og spesifisere tiltak som er satt i gang
- Tiltak som flere har ønsket i høringa

Bidrar til jevnlig og systematisk **dialog og evaluering** av plan og tiltak

Innhold

Klimaomstilling og folkehelse

4 Attraktive byer og livskraftige bygder

- 4.1 Senterstruktur
- 4.2 Areal og transport
- 4.3 Bolig og levekår
- 4.4 Sentrumsutvikling og lokalisering av handel
- 4.5 Regionale næringsarealer
- 4.6 Jordvern
- 4.7 Kulturmiljø
- 4.8 Naturmangfold og friluftsområder
- 4.9 Vannforvaltning og drikkevann

5 Naturbasert næringsutvikling

- 5.1 Jordbruk og skogbruk
- 5.2 Reindrift
- 5.3 Mineraler, byggeråstoffer og massehåndtering
- 5.4 Fritidsboliger og reiseliv
- 5.5 Strandsoneforvaltning
- 5.6 Sjøområdene
- 5.7 Energiproduksjon og nett

Diskusjonen om regional plan

- Flertall (i høringen) for plan
- Mange høringsuttalelser og stort politisk engasjement
- Spenn mellom kommunenes ønsker om lokal handlingsrom og statlige og regionale myndigheters ønske om plan som styringsverktøy
- Spenn mellom kommunene i nord (som hadde hatt plan før, i gamle Nord-Trøndelag), og kommunene i sør (som ikke hadde hatt plan)

4.3

I 2030 HAR INNBYGGERNE I TRØNDELAG ATTRAKTIVE OG HELSEFREMMEDE BO- OG NÆRMILJØ

R6

Ny boligbebyggelse skal i all hovedsak lokaliseres i eller nært eksisterende sentre, fortrinnsvis som tettere utbygging i gang- og sykkelavstand fra sentrum/ kollektivknutepunkt, samtidig som det legges til rette for vekst i alle deler av fylket.

R7

I tilknytning til bosted skal det være mulighet til uteopphold og fysisk aktivitet.

Politiske signaler – spredt utbygging

- Legge til rette for å opprettholde hovedtrekk i bosettingsmønster.
- Spredt boligbygging kan sikre vekst og bosetting i hele kommunen.
- Spredt boligbygging er et fortrinn som distriktskommuner kan tilby.
- Fordeler med spredt utbygging må veies opp mot andre forhold.
- I deler av Trøndelag der det er lite press på arealene, skal det tillates et mer differensiert bosettingsmønster dersom det bidrar til ny bosetting og styrker eksisterende grender og tjenester.
- Fra «skal» til «bør» i retningslinjer om senterstruktur og fortetting.
- Slett anbefalinger om hvor tett det skal fortettes for ulike type boliger og i ulike type senter.

Videre prosess regional plan for arealbruk

- Rullering handlingsprogram 2025-2028 til fylkestinget i desember
- Evaluering av regional plan for arealbruk i 2025
- Rullering av regional plan for arealbruk i 2026

[FT-sak 92/24 om oppfølging av regional planstrategi](#)

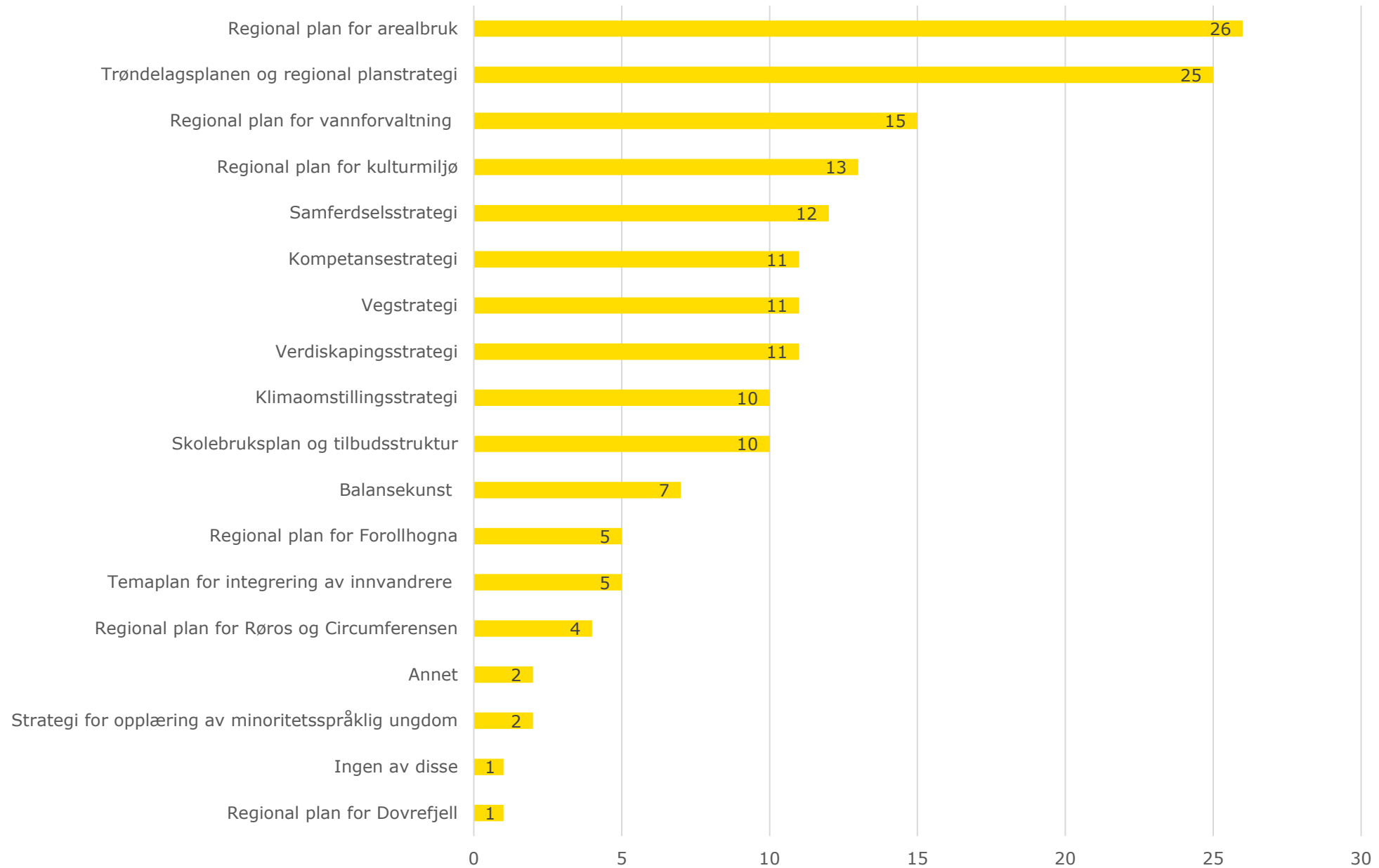

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

Noen svar fra spørreundersökelse om bruk og nytte av regionale planer og strategier

Hvilken plan eller strategi har du bidratt inn i eller bruker du i jobbsammenheng?

Hvordan brukes regional plan for arealbruk (RPA)?

- Kommunene, næringslivet, statlige aktører med flere har svart at de:
 - gjør bruk av mål og retning i RPA i utvikling av egne planer
 - henviser til føringer i eget planarbeid
 - Bruker mål/ retning i konkrete saker

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

Handlingsprogrammet

Utviklingstiltak og grunnlag for ny praksis

Nytt handlingsprogram - hva ønsker kommunene?

- Kunnskapsgrunnlag og veiledning må være relevant for å gi tidlig innspill i kommunenes planprosesser
- Vise hva som er særlig viktige interesser regional/ på tvers av kommuner
- Behov for å se mer helhetlig på nedbygging av natur regionalt
- Viktig å få fram målkonflikter tidlig

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjelte

Foreløpig versjon pr 5.11.24

Til politisk behandling november og desember 2024

HANDLINGSPROGRAM 2025 - 2028

Del av Regional plan for arealbruk 2022-2030

Hva ønskes av tiltak?

Verktøy

- Arealregnskap som kan brukes på tvers av kommuner
- Behov for naturregnskap
- Veiledning og opplæring i bruk

Kommunikasjon og informasjon

- Kompetanseheving gjennom nettverksarbeid og samarbeid med andre kommuner
- Samarbeid med næringslivet
- Plattform for deling av data og informasjon mellom kommuner
- «Voksenopplæring» og kommunikasjon med folkevalgte og innbyggere

Tema og tiltak på tvers av kommunegrensar

- Regionale næringsområder
 - Lokalisering og utvikling av næringsområder på regionalt nivå
- Areal for kraftutbygging
 - Kartlegging og analyser av muligheter, utfordringer og behov
- Naturområder
 - Bedre kartlegging og bedre konsekvensutredninger
- Mineraler og masse
 - Mineraler på tvers av kommuner. Konsekvensutredning koblet opp mot masselagring
- Trondheimsfjorden
 - Helhetlig satsing

Hva foreslås i nytt handlingsprogram?

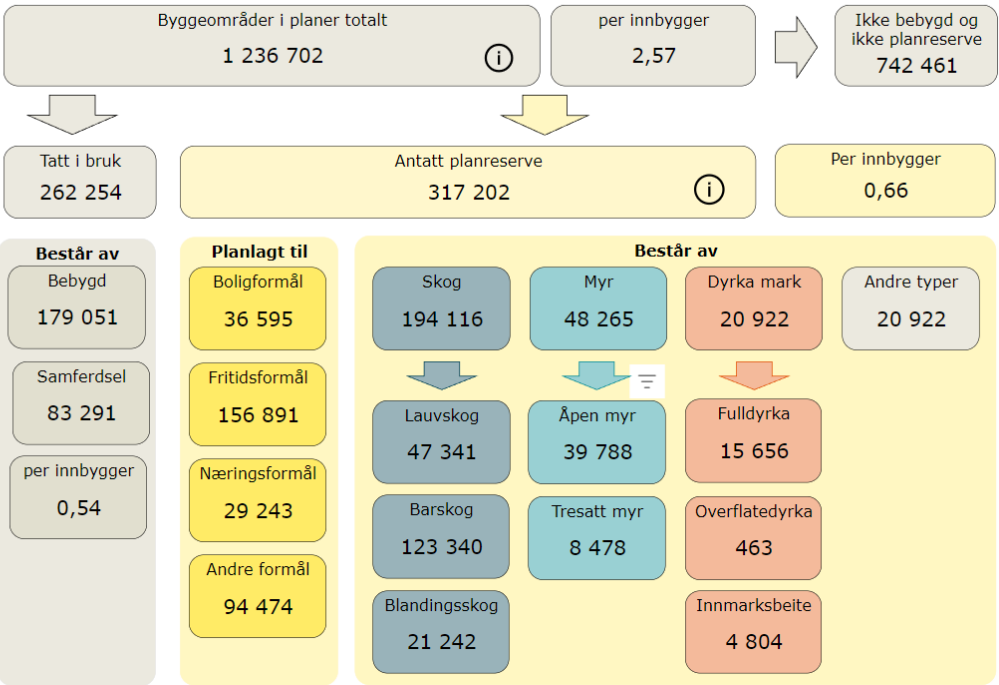
- Fortsatt prioritere distriktssatsinger og samarbeidstiltak i byområder og utrede satsing på mellomstore kommuner/ småbyer
- Fortsatt bruke eksisterende fora for oppfølging, men tydeligere på samarbeid med næringslivet
- Areal- og naturregnskap prioriteres
 - Grunnlag for å se på utvikling over tid
 - Grunnlag for ny praksis/ planvask (særlig jordvern, karbonrike areal) og se nærmere på for eksempel fritidsboliger
 - Grunnlag for å utvikle temakart og analyser (reindrift, regionale næringsareal)
 - Behov for entydige begrep for bruk i plansammenheng (eks. arealnøytralitet, gråe areal mm)
- Viktighet av kartlegging sjøarealer. Kunnskap friluftsliv, vilt og innlandsfisk.
- Energistrategi skal vedtas sommer 2025 - Arealrelaterte tiltak energi (utbygging og effektivisering) vil bli samordna

Søk

Trøndelag - Trö...

- Flatanger
- Frosta
- Frøya
- Grong
- Heim
- Hitra
- Holtålen
- Høylandet
- Inderøy
- Indre Fosen
- Leka
- Levanger
- Lierne
- Malvik
- Melhus
- Meråker
- Midtre Gauldal
- Namsos - Nåav...
- Namsskogan
- Nærøysund
- Oppdal
- Orkland

Tilbakestilling av dashboard

Areal- og naturregnskap – mulighet for «planvask»

Andel av antatt planreserve:

Karbonrike arealer

- Myr 15,2%
- Skog 61,2%

Matjord

- Fulldyrka 4,9%
- Fritidsformål 49,5%

Klimaeffekt full utbygging av planreserve

4	Følge opp arealtema i pågående prosjekter og satsinger i Trøndelag
5 Delmål 4.1	Vurdere og utrede behov for særlige satsinger på tvers av geografi inn mot småbyer/mellomstore kommuner
6 Delmål 4.2	Følge opp interkommunalt samarbeid på tema som er relevante for mål og retningslinjer i RPA, særlig knyttet til areal- og transport
9 Delmål 4.9	Helhetlig satsing på Trondheimsfjorden
11 Delmål 5.4	Følge opp arbeidet med bærekraftig besøksforvaltning og reisemålsledelse i Trøndelag

Nærmere om areal som del av samarbeid i flere satsinger

- Bygdevekst, Ilag, Grønt industriløft
- Behov for egen satsing småbyer/mellomstore kommuner?
- Partnerskapsavtaler for interkommunalt samarbeid om areal- og transportplanlegging
- Satsinger som bygger opp om delmål i RPA (vann, reiseliv)

Regional planstrategi vedtatt

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

I Trøndelag tar vi ansvar for klima- og naturutfordringene

I Trøndelag skaper vi god samfunnsberedskap i et trygt, helsefremmende og inkluderende Trøndelag

I Trøndelag får vi nok arbeidskraft og rett kompetanse for å møte et arbeids- og næringsliv i endring

[Mer informasjon](#) på nettsidene våre

TRØNDELAGSPLANEN

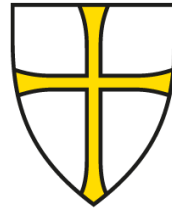
Regional planstrategi for 2024-2027 – Vedtatt i fylkestinget 11.06.2024

I Trøndelag tar vi ansvar for klima- og naturutfordringene gjennom:

- en grønn omstilling av næringsliv og lokalsamfunn
- å sikre arealbruk og energiforsyning som muliggjør en bærekraftig utvikling og grønn omstilling
- å være robust i møte med klimaendringene
- å ta ansvar for Trondheimsfjorden, og gjennom en grundig prosess bedre den økologiske tilstanden til fjorden
- å jobbe for å bevare naturmangfoldet
- å sikre fornybare og fremtidsrettede løsninger som dekker energibehovet til hele fylket

**Trøndelag
fylkeskommune**

Trööndelagen fylhkentjielte

trondelagfylke.no | fb.com/trondelagfylke

Fordeler og ulemper med å ha en regional plan eller strategi

Fordeler

- Ser sammenhengen mellom nasjonale, regionale og kommunale strategier og regelverk.
- Gir helhetlig forståelse for kommunens rolle i regionen. Kan sikre lik praksis mellom kommunene og samordning mellom kommuner.
- Er kunnskapsgrunnlag for kommunens egne planer, gir mer tyngde bak faglige vurderinger som kan overbevise politikerne. Gir politiske styringssignaler. Gir tydelige signaler om hva regionalt nivå vektlegger.
- Kan bidra med definisjoner, anbefalinger, informasjon om satsinger og grunnlag for å søke tilskudd. Veiledning i det daglige arbeidet. Er til hjelp med å utforme lokale mål og strategier.
- Effekten av tiltak på ulike forvaltningsnivå kan samkjøres og dermed få en større og mer målrettet effekt.
- Det er når føringer hos fylkeskommunen har stor relevans for utvikling og tilskudd til egne satsninger og utviklingsområder. Regional plan kan ha et regionalt perspektiv på tema, eks næringsareal, og gjennom det sørge for at nok (og ikke for mye) areal blir satt av.

Ulemper

- Kunne vært mer tydelig på prioriteringer og målkonflikter, og hva som er førende.
- Kan bli for rigid, og passer ikke alltid for de lokale utfordringene og mulighetene. Regionen er stor og kommunene er veldig ulike. Det gjør det vanskelig å sette riktig retning og være relevant for alle. Det er viktig at lokalt handlingsrom til å sikre riktige mål for egen kommune blir ivaretatt.
- Ser ingen ulemper, er bare positivt med føringer for kommunalt nivå som tidvis kan være for opptatt av egne interesser og ikke ivareta nasjonale og regionale interesser slik det forventes.
- Enkelte av planene/strategiene er løsrevet fra det som skjer i kommunene, at vi ikke får til samordning.
- Fylkeskommunen har alt i alt for mange og for omfattende planer og strategier, men liten evne og myndighet til å sette konkrete tiltak ut i livet.
- Kan øke byråkratiet vesentlig.
- Noen områder blir generelle og lite konkrete. Dekker ikke alle nyanser, eller alle områder næringslivet er opptatt av.

Hvordan kan plan/strategi gjøres mer relevant (alle planer og strategier)

- Planene og strategiene
 - God samordning med kommunens planer/arbeid
 - Utforme mer presise retningslinjer, bli enda mer konkret
 - Sikre at det finnes tilstrekkelige ressurser til både planlegging og implementering på lokalt nivå
- Involvering fra tidlig planprosess
 - For planstrategi bør møtene fylkeskommunen arrangerer rundt denne tas tidlig etter konstituering av nytt kommunestyre
 - Involvering i perioder på året hvor ikke "alt annet skjer (mai/juni og november/desember)
 - Viktig med god forankring og prosesser i kommunene, hos næringsliv og frivilligheten
 - Opplæring av kommunepolitikere etter hvert valg- hva dette er og hvilke føringer regionale planer og strategier gir
 - Fokuserede workshops eller høringsmøter for inviterte fra sivilsamfunnet fra organisasjoner
 - Opprett mer forpliktende samarbeid
 - Etabler mekanismer for kontinuerlig tilbakemelding fra kommunene, slik at planene kan justeres og forbedres over tid basert på erfaringer og endrede behov
- Felles kunnskapsgrunnlag
 - Fylkeskommunen må være kjent med det kommunale bildet
 - Inkludere lokal kunnskap og data i planprosessene
- Veiledning
 - Gjensidig forståelse av hvorfor lokale og regionale plan/strategier utformes som de gjør
 - Tilby opplæring og kapasitetsbygging for nødvendig kompetanse til å delta aktivt i regional planlegging og implementering
 - Fylkeskommunens kompetanse innen mange fagfelt benyttes rettet mot kommunene når kommunene har behov
- Prioriter ulikheter og målkonflikter
 - Ulike forutsetninger bør føre til nyansering og differensiering og gi mulighet for delvis lokal tilpasning
 - Det bør oftest mulig henvises til sammenhengen mellom tiltak og andre prosesser og mål og tiltak i overordnede planer